



واحد یادگار امام خمینی (ره)

سیامی امیرالمؤمنین، دست‌نویس فارسی قرن ششم تا دهم

دکتر سید فرج اله موسوی

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

فهرست

صفحه

عنوان

۱۵	پیشگفتار.....
۱۷	فصل اول
۱۷	حضرت علی(ع) در آینه تاریخ و اسلام.....
۱۷	مقدمه.....
۱۸	دوران کودکی و نوجوانی امام علی(ع).....
۱۹	علی(ع) و پیامبر(ص) و نزوه ها.....
۲۰	برخی از خدمات برجسته حضرت علی(ع) در حیات حضرت محمد(ص).....
۲۰	۱- هجرت.....
۲۰	۲- جنگ بدر.....
۲۰	۳- جنگ خندق.....
۲۱	۴- جنگ خیبر.....
۲۱	۵- حضرت علی(ع) در یمن.....
۲۲	علی(ع) و دوران خلفای راشدین.....
۲۴	علی(ع) و حکومتداری.....
۲۵	نخستین خطبه حضرت علی(ع).....
۲۶	شهادت حضرت علی(ع).....
۲۷	وصیت حضرت علی(ع).....
۲۷	جلوههایی از حکومتداری و سیمای انسانی و اسلامی حضرت علی(ع).....
۳۴	امام علی(ع)، علم و آثارش.....
۴۰	امام علی(ع) و لقبها و کنیه ها.....
۴۲	ذوالفقار.....
۴۵	انگشتی علی(ع).....
۵۰	هل أتی.....
۵۳	فصل دوم
۵۳	سیمای حضرت علی(ع) در شعر شاعران فارسی قرن ششم.....
۵۳	مقدمه.....

فهرست

موضوع

صفحه

۵۴	شعر منقبت گوئی
۵۷	انوری
۵۷	در مدح امیر اسفہسالار فخرالدین ایبک خاصیک
۵۸	علی (ع)
۵۸	علی و ذوالفقار
۵۹	بوطالب و استداله
۵۹	علی مرتضی
۵۹	حیدر کرار
۶۰	در مدح امیر اسفہسالار علی بن تاج الملوک ابوالفوارس
۶۰	علی بوطالب
۶۱	امیر معزی
۶۷	سنایی غزنوی
۶۷	حدیقه الحقیقه سنایی
۶۸	حضرت علی (ع) و لقبها ایشان در جای جای حدیقه
۶۸	علی
۷۰	مرتضی
۷۰	حیدر
۷۱	مثنوی های سنایی
۷۲	غزلیات سنایی
۷۲	قصاید سنایی
۷۳	مجیر بیلقانی
۷۴	مسعود سعد سلمان
۷۴	علی (ع)
۷۶	ذوالفقار
۷۸	نظامی گنجوی
۷۹	خاقانی شروانی
۸۰	علی (ع) در مدح هماد الدین حاجب
۸۰	در مدح محمد بن محمود ملکشاہ

۸۲	حیدر
۸۲	در مدح دستور اعظم مختار الدین
۸۳	در مدح شروانشاه
۸۳	در مدح قزل ارسلان
۸۴	ذوالفقار
۸۴	در مدح صفو بدین بانوی شروانشاه
۸۵	حیدر
۸۵	رضی الدین ابو نصر در مدح نظام الملک وزیر شروانشاه
۸۵	در مرثیه امام محمد یحیی
۸۷	ابوالفرج رونی
۸۸	بابا افضل کاشانی
۸۸	«کاشان»
۸۸	سیمای حضرت علی در دیوان بابا افضل
۹۰	عطارنیشابوری
۹۲	الف) منطق الطیر
۹۲	در نعت علی رضی الله عنه
۹۴	ب) الهی نامه
۹۴	در فضیلت مرتضی رضی الله عنه
۹۶	حکایت جهاز فاطمه رضی الله عنه
۹۷	حکایت امیرالمومنین علی، کرم الله وجهه، بامور
۹۸	ج) مصیبتنامه
۹۸	در نعت علی رضی الله عنه
۹۹	مرتضی
۹۹	حیدر
۱۰۰	علی(ع)
۱۰۱	اسرار نامه
۱۰۱	فی فضیله امیر المومنین علی رضی الله عنه
۱۰۲	مختار نامه (رباعیات)

فهرست

موضوع

صفحه

۱۰۳	دیوان عطار.....
۱۰۳	جمال الدین بن عبدالرزاق اصفانی.....
۱۰۴	حیدر.....
۱۰۵	تلمیحات خلیف به حضرت علی (ع).....
۱۰۵	بقیت وحشی.....
۱۰۶	قوامی رازی.....
۱۰۷	سراج قمری.....
۱۰۹	ظهیر فاریابی.....
۱۱۰	عبدالواسع جبلی.....
۱۱۱	حیدر (حیدر کرار).....
۱۱۲	دلدل.....
۱۱۲	ذوالفقار.....
۱۱۳	شهاب سمنانی.....
۱۱۵	فصل سوم
۱۱۵	سیمای حضرت علی (ع) در شعر شاعران فارسی قرن ششم.....
۱۱۵	مولوی.....
۱۱۶	سیمای امیرالمومنین (ع) در مثنوی معنوی.....
۱۲۲	کلیات شمس یا دیوان کبیر (جزو اول).....
۱۲۳	کلیات شمس یا دیوان کبیر (جزو دوم).....
۱۲۴	کلیات شمس یا دیوان کبیر (جزو سوم).....
۱۲۵	کلیات شمس یا دیوان کبیر (جزو چهارم).....
۱۲۶	کلیات شمس یا دیوان کبیر (جزو پنجم).....
۱۲۷	کلیات شمس یا دیوان کبیر (جزو ششم).....
۱۲۷	کلیات شمس یا دیوان کبیر (جزو هفتم).....
۱۲۸	کلیات شمس یا دیوان کبیر (جزو هشتم).....
۱۲۸	امامی هروی.....
۱۲۹	نجیب جرباذقانی (گلپایگانی).....
۱۳۱	سعدی.....

فهرست

صفحه

عنوان

۱۳۲	بوستان
۱۲۴	سیف الدین فرغانی
۱۳۵	رکن الدین دعوی‌دار قمی
۱۳۷	در وصف امام علی (ع) بنام در مدح صدر فخرالدین علی سلطان خاندان عترت
۱۴۰	در وصف امام علی (ع) بنام در رثای شرف الدین مرتضی
۱۴۱	فرید الدین ابوالرایس
۱۴۲	سیمای حضرت علی در دیوان احوال
۱۴۳	مجدد همگر
۱۴۵	سراج الدین سگری
۱۴۶	سیمای امیرالمومنین (ع) در دیوان سراج الدین سگری
۱۵۳	عراقی
۱۵۳	در نعت خلفای راشدین
۱۵۴	سلطان ولد
۱۵۵	علی (ع)
۱۵۵	ذوالفقار
۱۵۶	مرتضی
۱۵۶	حیدر
۱۵۷	نجیب‌الدین گلپایگانی (جر فادقانی)
۱۵۸	قمر اصفهانی
۱۶۱	فصل چهارم
۱۶۱	سیمای حضرت علی (ع) در شعر شاعران فارسی قرن هشتم
۱۶۱	جلال الدین عتیقی
۱۶۲	حافظ
۱۶۴	ابن یمین فریومدی
۱۷۵	خواجوی کرمانی
۱۷۷	عبید زاکانی
۱۸۰	اوحدی مراغه ای
۱۸۳	علی (ع)

فهرست

عنوان

صفحه

۱۸۴	ذوالفقار.....
۱۸۴	حسن کاشی.....
۱۸۶	در نعت پیامبر (ص) و علی (ع).....
۱۸۶	در مدح حضرت علی (ع).....
۱۸۷	در مدح امیر المومنین علی و ذکر ائمه (ع).....
۱۸۷	در مدح امیر المومنین علی (ع).....
۱۸۸	در مدح امیر المومنین علی و ائمه (ع).....
۱۸۸	در مدح حضرت علی (ع).....
۱۹۳	عضد.....
۱۹۵	جلال طیب شیرازی.....
۱۹۶	سلمان ساوجی.....
۲۰۲	مصیبت کربلا و وصف حیدر.....
۲۰۲	ترکیبند مشهور ساوجی در لافتی و ذوالفقار.....
۲۰۴	شمس مغربی.....
۲۰۵	جهان ملک خاتون.....
۲۰۶	در نعت نبی اکرم (ص) میگوید:.....
۲۰۶	امیر خسرو دهلوی.....
۲۰۸	عماد فقیه کرمانی.....
۲۰۹	حمزه کوچک.....
۲۱۰	نصرت علوی رازی.....
۲۱۰	عماد الدین نسیمی (ق ۸).....
۲۱۲	عضد یزدی.....
۲۱۳	قاسم انوار.....
۲۱۵	فصل پنجم.....
۲۱۵	سیمای حضرت علی (ع) در شعر شاعران فارسی قرن نهم.....
۲۱۵	شاه نعمت الله ولی.....
۲۱۸	در منقبت حضرت مولی علی علیه السلام.....
۲۱۹	در منقبت امیر المومنین علی بن ابی طالب علیه السلام.....

۲۲۰	در منقبت حضرت علی علیه السلام
۲۲۱	نبوت و ولایت
۲۲۱	ولای مرتضی
۲۲۲	علی ولی
۲۲۳	حاکم ملک ولایت
۲۲۳	شاه مردان علی
۲۲۵	علی و ذوالفقار و حیدر
۲۲۵	ترجیع بند
۲۲۶	عبدالرحمن جامی
۲۲۸	بیانی کرمانی (ق ۹)
۲۲۸	فی مناقبه الوصی
۲۲۹	در منقبت مولای متقیان
۲۲۹	سلیمی تونی
۲۳۰	در نعت پیامبر (ص) و چهارده معصوم (ع)
۲۳۱	در مشهد مقدس سید الشهداء امام حسین (ع) گفته شده
۲۳۱	ولایت نامه در مناقب امیر المومنین علی (ع)
۲۳۲	ولایت نامه از امیر المومنین علی (ع)
۲۳۳	کمال الدین غیاث شیرازی
۲۳۵	در منقبت شاه مردان علی علیه السلام
۲۳۶	مناقب اسد الله الغالب علی ابن ابی طالب (ع)
۲۳۹	ابن حسام خوسفی
۲۳۹	توحیدیه
۲۴۱	هلالی جغتایی
۲۴۲	آذری اسفراینی
۲۴۷	فصل ششم
۲۴۷	سیمای حضرت علی (ع) در شعر شاعران فارسی قرن دهم
۲۴۷	وحشی بافقی
۲۴۸	ذوالفقار و علی

فهرست

صفحه

عنوان

۲۴۹	در ستایش حضرت علی (ع)
۲۵۳	محتشم کاشانی
۲۵۴	امیر المومنین
۲۵۴	حیدر
۲۵۶	نظیری : سابوری
۲۵۸	بیدل دهاری
۲۵۸	ذوالفقار
۲۵۹	اهلی شیرازی
۲۸۵	منابع و مآخذ

www.ketab.ir

پیشگفتار

این پژوهش جستجویی کامل در دیوان شاعران درجه اول، دوم و گاه گم‌نام و درجه سوم، از قرن ششم تا اواخر قرن یازدهم بوده تا در گلستان اندیشه و قول و غزل و چکامه‌های این شاعران سخن‌گو و جاویدان سیر کرده، بازتاب حضرت علی(ع)، لقب‌ها، وصف‌ها و ویژگی‌های این شاعران را استخراج کنیم. با این وصف کتاب حاضر به هفت فصل تقسیم می‌گردد، در فصل اول، کارنامه درآمدی بر بررسی احوال و آثار تربیتی، انسانی، علمی و سیاسی حضرت علی(ع) در بنه تاریخ اسلام نگاشته است. فصل دوم تا ششم نیز بر اساس سده‌های تاریخ ادبیات از قرن پنجم تا دهم مصداق‌های متفاوت هر سده تاریخی را بررسی می‌کند. در این کتاب، دیوان‌ها را بر مبنای بررسی شدند، اما به ندرت دیوانی مشاهده شد که اثری از بازتاب حضرت علی(ع) در آن‌ها نبوده باشد، تقریباً در جامعه آماری، ۹۰ درصد حضرت علی(ع) را با لقب «و» و «ان‌ها» در اشعار خود آورده و از آن‌ها برای ساختن حماسه‌ای دینی، مدحی، عرفانی، حکمی، انجمنی، عبادی و ... مدد گرفته بودند.